

ordh seyandes) j få här syndernes forlatelse vndwijken then ewigha dödhen, och fåån ewinnerlighit lifff, Thet vnne oss allom gudh fadhern och son och then helge ande. Amen.

* * *

I året 1931 kan den svenska kyrkomenigheten högtidlighålla fyrahundra-årsminnet av tvenne för vårt gudstjänstliv betydelsefulla skrifter. Den 10 maj 1531 — på samma dag infaller i år vår kyrkas andra böndag, reformationsfesten — dagtecknades Olaus Petri skrift: Orsack hwarföre Messan böör wara på thet tungomål som then menighe man forstondelighit är, och i vilken han ger sina belackare besked om orsakerna till den ordning för mässa på svenska som han sedan några år plägat i Storkyrkan i Stockholm.

Något senare följer själva mässan. Titelbladet utsäger ej vem som är den ansvarige utgivaren, men redan företalet til then Christeligha läsaren ger klart besked, om att den härstammar från predikaren i St. Nicolai kyrka.

Under innevarande år skall detta 400-årsminne komma att behandlas i denna Tidskrift. För dagen giva vi ett avtryck ur själva mässan: den nattvardsförmaning, som Olaus Petri placerade efter Agnus Dei, omedelbart före distributionen ehuru valfri: (Ther nest wender han — prästen — sich til folket och gör them thenna formaning om honom synes så behöffwas och tijdhen thet tilstädher.)

Frågan om en agendariskt fastställd nattvardsallokution har ju under de senare åren varit aktuell inom vår kyrka. Törhända kan Olaus Petri förmaning även därför behöva framhåvas ur det förgättnas dunkel. Sin uppbyggeliga kraft har ej den mistat under de fyra århundradena.

A. Adell.

Är stråkinstrumentens renässans förestående?

Den alltmera blomstrande körsångsverksamheten är synnerligen glädjande. Man blev verkligen förvånad när, vid kyrkosångfesten i Örebro, rena amatörsångare på ett fullt tillfredsställande sätt utförde en så krävande sak som Bachs h-mollmässa. Efter vad som sports, så var det under tiden strax före denna kyrkosångfest ingen ovanlig företeelse, att hembiträdet under sina köksgöromål och bondpojken bakom plogen sjöngo på sextondelsskalgångar ur h-mollmässan. Detta skulle nog för 5—10

år sedan ha ansetts för något omöjligt. Ja, men utvecklingen går lyckligtvis framåt även på musikens område. Särskilt tycks den blandade körsången fått ett verkligt rotfäste hos vårt folk. Därför, heder åt dem som på det ena eller andra sättet brutit mark för den ädla körsången!

Med all aktning för denna konstart och för dess stora uppfostrande betydelse, så borde den dock ej allt för ensidigt förekomma. Jämsides med körövningarna borde även orkestermusik odlas. Jag tänker då närmast på stråkinstrument. Känt är ju att fiolen i många landsdelar är så gott som utrotad. Bidragande orsaken härtill har nog främst varit den lättspelade dragharmonikan, samt i vissa fall en slags hos befolkningen pietiskt rotad rädsla för detta "djävulens instrument". Emellertid förändras tider och tänkesätt. Ett faktum är, att intresset för stråkinstrument börjar vakna hos den stora allmänheten. I Värmland utövar den folkliga musikskolan, Arvika, en vidsträckt verksamhet, och i Uppland arbetar — enligt Vår Sång — elva musikcirklar. Inom dessa cirklar få 150 personer lektioner i *musik* och sång samt deltaga i kör — och *orkesterövningar*. I den instrumentala undervisningen kommer av flera skäl fiolen i främsta rummet. Inom cirklarna verka fyra orkestrar å 17 man vardera. Av dessa äro tre stycken sammanslutna till en orkesterförening, som erhållit statsbidrag.

Bland övriga organisationer, vilka särdeles intressera sig för orkester, må nämnas K. F. U. M. samt A. B. F.

Vad som i någon mån försvårar detta slag av musicerande är bristen på kompetenta ledare. Som bekant har ju hittills ej violin-violoncellspelning ingått i de musikexamina, vilka avläggas vid K. Musikkonservatorium. Följden har också blivit, att på några få undantag när, våra musiklärare sakna den kännedom om och färdighet på instrumenten ifråga, som givetvis är nödvändig för att överhuvud taget någon egentlig undervisning skall komma till stånd.

Det är därför glädjande att få taga del av det nya reglementet för K. Musikkonservatorium, vilket snart torde träda i kraft. Bland de många befogade ändringarna i både kurser och examina, vilka förebådas finnes också en bestämmelse om att violin- eller violoncellspelning kör- och orkesterdirigering skall ingå i den s. k. högre musiklärareexamen.

Enligt undertecknads mening är denna ändring av stor betydelse för hela landets musikkultur och torde komma att få välgörande följder. Det är ju självklart, att den lärare, som verkligen själv är exekutör på det instrument, han undervisar i, kan på ett helt annat sätt intressera eleverna än den som helst ej spelar i deras närvaro. Vid ett folkskoleseminarium kan en skicklig och framsynt musiklärare göra en god gärning till

fromma för det folkliga musiklivet, om han förutom undervisningen i orgel, piano och sång även lyckas intressera eleverna för stråkinstrument. De blivande lärarna och kantorerna äro ju i många landsdelar de enda musikaliska auktoriteterna. Musik- och sångundervisningen vid seminarierna bör därför särskilt omhuldas.

Violin- eller violoncellspelning är för en organist-, kantors- eller musiklärarelev av större betydelse än folk i allmänhet tror. En person, som spelar dessa instrument, måste förr eller senare få ett "gott öra", vilken egenskap andra instrument, t. ex. piano, orgel eller klarinett, ej kunna skänka i så hög grad. Genom att den spelande tvingas att lyssna på varje ton och kontrollera renheten, blir örat allt mera utvecklat. En "stråkmänniska" behöver ej öva tonträffning utan sjunger i de flesta fall a vista med stor säkerhet. Som ett exempel må nämnas, att i flera utländska elitkörer ett av villkoren för inträdessökande är färdighet på stråkinstrument. Ett säkert öra har nog betydelse även för en organist. Hur ofta händer det ej, att organisten måste improvisera ett ackompanjemang, ifall liturgen missuppfattat tonen från orgeln. Kan organisten då ej höra, varthän det bär, kan lätt missljud uppkomma. Det har förresten — sorgligt nog — inträffat att s. k. framstående musici haft så dåligt öra, att de knappast kunna sjunga en något okänd koralmelodi à vista.

I och med att musiklärarkandidaterna vid konservatoriet få tillägna sig färdighet å stråkinstrument, bliva de också i tillfälle att deltaga i orkesterövningarna därstädes. Genom detta erhålles en viss rytmisk balans, vilken är bra att vara i besittning av när det gäller att ackompanjera. Att spela under dirigents ledning brukar för många vara ett svårt kapitel. Orkesterspelning under studietiden vid konservatoriet bör därför förekomma.

Beträffande dirigering, är det verkligen av behovet påkallat att organisterna — musiklärarna — kantorerna erhålla en grundligare utbildning än vad som nu är fallet. Våra förbund anordna visserligen kurser då och då, men i det stora hela har hittills kör- och orkesterledaren själv fått "taga sig till", vilket ej alltid har utfallit så lyckligt. En av de viktigaste egenskaperna för en dirigent är, förutom den personliga analysen och gestaltningen av en komposition, förmågan att kunna ha rytmen i sin hand d. v. s. kunna säkert hålla sångarna — musikanterna kvar i ett visst tempo eller öka och bromsa där så erfordras. Att göra detta på ett sådant sätt, att de spelande eller sjungande ej behöva se på dirigenten, enär de förnimma, att de på något sätt behärskas av dirigentens vilja, är ju idealet. Men detta kan ej läras. Härtill fordras medfödd begåvning. Dock torde en

verkligt gedigen dirigeringskurs i hög grad förbättra och fördjupa en musikers kapacitet. Med tanke på orgelspelet kan väl ingenting vara lämpligare som förstudium till registereringskonsten än just samvaron med orkesterklangerna, kännedom om de vanligaste kombinationerna mellan stråkar och blåsare, instrumentens omfång etc. Utomordentligt musikaliskt allmänbildande är den kännedom och grundliga översikt över både den vokala och den partiturspelning, som ingår K. Musikkonservatoriets dirigeringskurs. Genom en sådan kurs blir man också förtrogen med en del av instrumentationens hemligheter.

Det hittills anförda har mest gällt de rent praktiska fördelar, som stråkinstrumentspelning medför. Nästan viktigare är, att en outtömlig källa av god musik öppnas för den person, som är lycklig nog att få spela med i en stråkkvartett eller i någon annan kammarmusikensemble. Det är att nalkas musikens allra heligaste. För undertecknad äro dessa stunder verkliga högtider.

Gösta Lundborg.

Ovanstående, som tillställts Tidskriften, har Red. med glädje velat införa. Arbetet på och förhoppningen om en renässans för stråkinstrumenten kan icke var likgiltiga för dem, som arbeta för kyrkomusiken. Dessa stå varandra så nära, att man har all anledning hoppas att ett höjande av den ena kommer att stärka den andra. För kyrkosångsrörelsen i vårt land vore otvivelaktigt ett framväxande av amatörorkestrar så mycket mera glädjande, som därmed en möjlighet skulle kunna bjudas att få de kantater, som nu här och var utföras av kyrkokörerna framförda icke blott med orgelledsagning utan även med orkester.

A. A.

Kirkemusik og organistuddannelse i Danmark.*)

Naar jeg skal give en Redegørelse for de kirkemusikaliske Forhold i Danmark, maa jeg bede de ærede Tilhørere om at følge mig tilbage i Tiden, thi kun under en historisk Synsvinkel vil det være muligt at forstaa, hvorfor Kirkemusiken i den danske Folkekirke staar paa et saa beskedent Trin, at jeg næsten generer mig ved at bruge Betegnelsen "Kirkemusik". Den personlige Stilling overfor dette Begreb dikteres naturligvis af den

*) Foredrag holdt ved 4. alm. Organist- og Kantormøde i Stockholm 21.—23. August 1930.